Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător Dragoș Crigan
Dosarul nr. 2ac-487/25
(2-24090754-02-2ac-01082025)

D E C I Z I E

6 mai 2026 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:
Președintele completului, judecătorul Valeriu Arhip
Judecătorii Hristina Craveț și Constantin Roșca
Grefier Gabriela Catrinesco

examinând, în şedinţă de judecată publică, cererea de apel declarată de avocatul Dan Păpușoi, în interesele FPC„NUMINA”SRL și apelul incident declarat de avocatul Vladislav Roșca, în interesele SRL „MOLDASIG”,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 mai 2025, prin care s-a respins acțiunea,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată, înaintată de FPC„NUMINA”SRL către SRL „MOLDASIG” cu privire la constatarea abuzivă a clauzelor contractuale, a nulității acestora și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Circumstanțele cauzei:

La data de 13 august 2024, avocatul Dan Păpușoi, în interesele FPC„NUMINA”SRL, s-a adresat cu cererea de chemare în judecată către SRL „MILDASIG” cu privire la constatarea abuzivă a clauzelor contractuale, a nulității acestora și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reprezentantul reclamantei a invocat că, la 6 iulie 2011 între SA „Moldasig”, în calitate de asigurător, și FPC „Numina” SRL, în calitate de asigurat, a fost încheiat contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054. În temeiul acestuia a fost emisă polița de asigurare nr. 1054, prin care au fost acoperite riscurile de incendiu, explozie, acțiuni ilegale ale terților și acțiuni aferente apei, perioada de valabilitate a poliței fiind 7 iulie 2011- 6 iulie 2012.

Potrivit susținerilor reclamantei, scopul contractului de asigurare a constat în acordarea despăgubirii în cazul survenirii unuia dintre riscurile asigurate expres prevăzute în poliță. Totodată, în cuprinsul poliței s-a menționat că toate condițiile de asigurare, limitările și excluderile aplicabile sunt prevăzute în contractul de asigurare nr. AIC/01-1054, fără a fi indicate alte formalități sau condiții suplimentare.

Reclamanta a mai indicat că, la 24 decembrie 2011 în încăperile situate în municipiul Chișinău, str. Zelinski nr. 11, deținute și asigurate de FPC „Numina” SRL s-a produs un incendiu. Circumstanțele producerii acestuia au fost constatate prin Încheierea tehnico-incendiară nr. 50-2011 a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI, Direcția Salvatori și Pompieri, iar prin actul de constatare și evaluare a pagubelor nr.

D/AIC/11-24 din 26 decembrie 2011 au fost stabilite circumstanțele cazului și caracterul prejudiciului produs.

Ulterior, prin actul nr. 30/12/1 din 30 decembrie 2011 privind rezultatele inventarierii, FPC „Numina" SRL a stabilit cuantumul prejudiciului cauzat în urma incendiului. În acest context, prin cererea nr. 015 din 26 decembrie 2011, reclamanta a solicitat SA „Moldasig" achitarea despăgubirii de asigurare aferente cazului produs.

Prin răspunsul nr. 33 din 5 ianuarie 2012, asigurătorul a solicitat prezentarea repetată a materialelor necesare examinării cazului și a făcut trimitere la obligațiile prevăzute la pct. 13.1, 13.1.5 și 13.1.9 din contractul de asigurare. În executarea solicitării respective, la 11 ianuarie 2012, FPC „Numina" SRL a depus o cerere repetată privind achitarea despăgubirii, indicând suma asigurată și cuantumul prejudiciului și anexând actele solicitate de asigurător.

Reclamanta susține că, în pofida demersurilor întreprinse și a documentelor prezentate, prin răspunsul nr. 843 din 10 februarie 2012, SA „Moldasig" a comunicat că, în legătură cu incendiul produs, a fost pornită cauza penală nr. 2011422329, în cadrul căreia urmau a fi cercetate circumstanțele producerii acestuia.

Potrivit reclamantei, abia prin acest răspuns asigurătorul a invocat, pentru prima dată, pct. 14.21(b) din condițiile de asigurare facultativă a bunurilor persoanei juridice, susținând că termenul de regularizare a cazului urma să fie prelungit până la finalizarea cercetărilor în cadrul cauzei penale.

Reclamanta afirmă că până la acel moment nu îi fusese comunicată existența acestor condiții suplimentare și că nu i-a fost adusă la cunoștință în mod corespunzător clauza respectivă.

În acest context, prin cererea prealabilă nr. 1652 din 4 aprilie 2012, FPC „Numina" SRL și-a exprimat dezacordul față de aplicarea pct. 14.21(b), apreciind că această clauză este neîntemeiată și contrară legislației, întrucât permite suspendarea soluționării cazului asigurat pentru o perioadă nedeterminată, în funcție de durata cercetării penale.

Reclamanta susține că, în anul 2023 cauza penală nr. 2011422329 a fost suspendată prin ordonanța Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale din 24 februarie 2023, întrucât nu a fost stabilită persoana care urma să fie pusă sub învinuire. În consecință, nici până în prezent prejudiciul pretins de reclamantă nu ar fi fost reparat integral, situație pe care aceasta o atribuie aplicării pct. 14.21(b) din condițiile de asigurare facultativă.

Totodată, reclamanta a făcut trimitere la prevederile contractului de asigurare nr. AIC/01-1054, menționând că, potrivit pct. 8.2 subpct. 4), în cazul confirmării cazului asigurat, asigurătorul este obligat să efectueze plata sumei asigurate în termen de 10 zile de la finalizarea anchetei. Iar, conform pct. 11.6 din contract, în cazul survenirii unui caz asigurat, asiguratul urma să prezinte documentele care confirmă producerea evenimentului, cauzele acestuia și cuantumul prejudiciului. Pentru cazul de incendiu, contractul prevedea prezentarea certificatului eliberat de Direcția Salvatori și Pompieri, iar în cazul riscului determinat de acțiunile ilegale ale terților- a documentului privind inițierea procesului penal sau refuzul în pornirea acestuia.

Reclamanta consideră că, odată cu stabilirea producerii incendiului și a cuantumului prejudiciului prin actele întocmite de organele competente și prezentarea acestora asigurătorului, condițiile contractuale necesare pentru soluționarea cazului asigurat au fost îndeplinite. În opinia acesteia, instituirea ulterioară a unei condiții suplimentare, constând în

necesitatea finalizării procedurii penale, nu rezultă nici din contractul de asigurare de bază și nici din cadrul legal aplicabil la momentul încheierii acestuia.

În același timp, reclamanta a susținut că pct. 11.5 din contractul de asigurare nu stabilește în mod expres că respectivele condiții de asigurare facultativă constituie parte integrantă a contractului. Din acest motiv, aceasta afirmă că nu a cunoscut existența și conținutul acestor condiții până la momentul în care asigurătorul a făcut trimitere la pct. 14.21(b) în răspunsul din 10 februarie 2012.

Reclamanta apreciază că această clauză a determinat un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, întrucât a transferat în sarcina asiguratului toate consecințele și riscurile generate de durata nedeterminată a unei proceduri penale, permițând asigurătorului să amâne plata despăgubirii până la finalizarea acesteia.

În susținerea caracterului abuziv al clauzei, reclamanta a invocat și natura standardizată a contractelor de asigurare, susținând că acestea sunt elaborate în prealabil de către asigurător și, în mod obișnuit, nu sunt negociate individual cu asiguratul. În opinia sa, nici condițiile de asigurare facultativă nu au fost negociate individual, acestea fiind preformulate exclusiv de asigurător.

În acest sens, reclamanta a invocat prevederile art. 1069 alin. (6) și art. 1071 alin. (1) Cod civil, susținând că asigurătorul avea obligația de a asigura caracterul transparent și inteligibil al clauzelor contractuale, în special al celor care reglementează condițiile și limitele răspunderii sale.

Reclamanta a mai susținut, că pct. 14.21(b) reprezintă o condiție suplimentară care derogă de la prevederile contractului de asigurare de bază și de la reglementarea legală aplicabilă la momentul încheierii contractului. În acest sens, a invocat art. 1428 Cod civil în redacția aplicabilă la momentul respectiv, potrivit căruia prestația asigurătorului devenea datorată din momentul finalizării activității de constatare a cazului asigurat și a întinderii obligației asigurătorului.

Potrivit reclamantei, în speță, activitatea de constatare a cazului asigurat a fost finalizată prin Încheierea tehnico-incendiară nr. 50-2011, iar întinderea prejudiciului a fost stabilită prin actul de constatare și evaluare a pagubelor nr. D/AIC/11-24 din 26 decembrie 2011. Prin urmare, aceasta consideră că erau întrunite condițiile necesare pentru nașterea obligației asigurătorului de achitare a despăgubirii.

În opinia reclamantei, condiționarea plății despăgubirii de finalizarea cercetării penale, prin aplicarea pct. 14.21(b), reprezintă o formalitate care nu este prevăzută nici în contractul de asigurare de bază, nici în norma legală aplicabilă și care are drept efect limitarea răspunderii asigurătorului.

Reclamanta a mai invocat faptul că, în cazul asigurării riscului reprezentat de acțiunile ilegale ale terților, contractul impunea doar prezentarea documentului privind inițierea procesului penal sau refuzul în pornirea acestuia. Prin urmare, în opinia sa, nu poate fi considerată justificată instituirea unei condiții suplimentare privind finalizarea procedurii penale, cu atât mai mult cu cât durata acesteia nu depinde de voința asiguratului.

În acest context, reclamanta consideră că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 1077 alin. (1) pct. 14) Cod civil pentru constatarea caracterului abuziv al clauzei, întrucât aceasta ar avea drept efect limitarea nejustificată a răspunderii asigurătorului și crearea unui dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

Totodată, reclamanta susține că respectiva clauză contravine bunei practici comerciale, întrucât permite asigurătorului să amâne plata despăgubirii până la finalizarea unei proceduri penale care poate dura o perioadă îndelungată sau poate fi suspendată fără stabilirea unei persoane vinovate. În opinia reclamantei, o asemenea reglementare golește de conținut obligația asigurătorului de a acorda despăgubirea pentru riscul asigurat și transferă în mod nejustificat asupra asiguratului consecințele unei proceduri asupra căreia acesta nu deține control.

Prin urmare, reclamanta solicită constatarea caracterului abuziv și a nulității pct. 14.21(b) din condițiile de asigurare facultativă a bunurilor persoanelor juridice, aplicabile contractului de asigurare benevolă nr. AIC/01-1054, precum și încasarea din contul SA „Moldasig" în beneficiul FPC „Numina" SRL a cheltuielilor de judecată, constituite din taxa de stat în cuantum de 250 lei și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 24 000 lei.

În drept, reclamanta și-a întemeiat pretențiile pe prevederile art. 1069, 1071, 1075, 1077, 1328 și 1329 Cod civil.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 mai 2025 s-a respins, cererea de chemare în judecată depusă de FPC„NUMINA"SRL către SRL „MILDASIG" cu privire la constatarea abuzivă a clauzelor contractuale, a nulității acestora și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată. S-a încasat de la FPC„NUMINA"SRL în beneficiul SRL „MILDASIG" suma de 10 000 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Solicitarea apelantului:

Invocând dezacordul cu soluția primei instanțe, prin e-mail, la 23 mai 2025, avocatul Dan Păpușoi, în interesele FPC„NUMINA"SRL, a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 mai 2025, solicitînd casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

Argumentele părților:

În motivarea apelului, reprezentantul apelantei susține că prima instanță a apreciat în mod eronat caracterul prejudicial al deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018, pronunțată în dosarul nr. 2ac-517/18, reținând că, prin această hotărâre, s-ar fi stabilit cu autoritate de lucru judecat legalitatea clauzei contractuale care condiționează plata despăgubirii de finalizarea urmăririi penale.

Apelanta consideră că instanța de fond, făcând trimitere la pct. 83 și 96 din hotărârea contestată, a concluzionat în mod neîntemeiat că constatările instanței de apel din cauza precedentă se bucură de autoritatea lucrului judecat, fără a verifica dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 254 alin. (3) Cod de procedură civilă.

În acest sens, apelanta invocă prevederile art. 254 alin. (3) Cod de procedură civilă, potrivit cărora, după rămânerea irevocabilă a hotărârii, părțile și ceilalți participanți la proces, precum și succesorii lor în drepturi, nu pot înainta o nouă cerere de chemare în judecată cu aceleași pretenții și în același temei și nici nu pot contesta, într-un alt proces, faptele și raporturile juridice stabilite prin hotărârea judecătorească irevocabilă.

În opinia apelantei, efectul prejudicialității unei hotărâri judecătorești este determinat atât de limitele sale subiective, cât și de cele obiective. Dacă limitele subiective presupun

participarea acelorași persoane în procesul anterior și în cel ulterior, limitele obiective presupun existența unei identități în ceea ce privește faptele și raporturile juridice care au constituit obiectul examinării și au fost stabilite prin hotărârea irevocabilă.

Raportând aceste condiții la circumstanțele cauzei, apelanta recunoaște existența identității subiective, întrucât atât în cauza soluționată prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018, cât și în prezenta cauză figurează FPC „Numina" S.R.L. și SA „Moldasig". Cu toate acestea, apelanta susține că nu există identitate obiectivă între cele două litigii. Astfel, în dosarul nr. 2ac-517/18, instanțele judecătorești au examinat cererea de chemare în judecată formulată de SRL „Numina" împotriva SA „Moldasig", cu participarea intervenientului accesoriu BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale" SA, având ca obiect încasarea restanței despăgubirii de asigurare, a dobânzii de întârziere și a penalității.

În schimb, în prezenta cauză, FPC „Numina" SRL a solicitat constatarea caracterului abuziv și nulitatea pct. 14.21(b) din Condițiile de asigurare facultativă a bunurilor persoanelor juridice, parte a contractului de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054 din 6 iulie 2011.

Prin urmare, în opinia apelantei, atât obiectul pretențiilor, cât și temeiurile de fapt și de drept invocate în cele două litigii sunt diferite.

Apelanta susține, că în cauza precedentă instanța nu a examinat caracterul abuziv și nici nulitatea pct. 14.21(b) din Condițiile de asigurare facultativă, ci s-a pronunțat asupra obligației asigurătorului de plată a despăgubirii și a reținut, în esență, că includerea unei clauze prin care plata despăgubirii este condiționată de finalizarea procedurii penale nu exonerează asigurătorul de obligația de plată, ci condiționează executarea acesteia de survenirea unui eveniment viitor și incert.

În aceste circumstanțe, apelanta consideră că simpla referire, în hotărârea precedentă, la existența unei clauze contractuale care condiționează plata despăgubirii de finalizarea procedurii penale nu poate fi echivalată cu examinarea legalității, caracterului abuziv sau nulității acestei clauze în sensul și în limitele prezentei cauze.

Mai mult, apelanta susține că temeiul juridic invocat în prezenta cauză îl constituie, în principal, prevederile art. 1077 alin. (1) pct. 14) Cod civil, normă care nu putea constitui obiect de examinare în cauza precedentă, întrucât aceasta a intrat în vigoare ulterior pronunțării deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018.

În consecință, apelanta consideră că prima instanță a extins în mod nejustificat efectul prejudicial al hotărârii anterioare asupra unei chestiuni care nu a fost efectiv examinată și soluționată în cauza precedentă și, prin urmare, a concluzionat eronat asupra existenței autorității lucrului judecat.

Apelanta contestă, de asemenea, concluziile primei instanțe referitoare la inaplicabilitatea prevederilor art. 1077 alin. (1) pct. 14) Cod civil, instanța de fond reținând că aplicarea acestei norme unui contract încheiat în anul 2011 ar reprezenta o aplicare retroactivă a legii civile și ar afecta libertatea contractuală a părților.

În opinia apelantei, o asemenea concluzie rezultă dintr-o interpretare incompletă a dispozițiilor art. 7 Cod civil, instanța de fond limitându-se la regula generală a neretroactivității legii civile, fără a ține seama de dispozițiile alin. (5) al aceluiași articol.

Apelanta invocă prevederile art. 7 alin. (1) Cod civil, potrivit cărora legea civilă nu are caracter retroactiv și nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații

juridice constituite anterior, precum și condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior.

Totodată, aceasta susține că art. 7 alin. (5) Cod civil instituie o regulă specială cu privire la aplicarea legii noi situațiilor juridice constituite anterior intrării acesteia în vigoare. În particular, norma prevede că, dacă legea nouă nu stabilește altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării sale în vigoare care contravin dispozițiilor imperative ale legii noi sunt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

Prin urmare, apelanta consideră că nu poate fi reținută concluzia primei instanțe potrivit căreia, în lipsa unei norme tranzitorii speciale, prevederile art. 1077 alin. (1) pct. 14) Cod civil nu pot fi aplicate clauzei contractuale litigioase.

În opinia apelantei, art. 7 alin. (5) Cod civil constituie tocmai norma tranzitorie care reglementează efectele legii noi asupra clauzelor actelor juridice încheiate anterior, atunci când acestea contravin dispozițiilor imperative ale legii noi.

Apelanta susține că, deși contractul de asigurare nr. AIC/01-1054 a fost încheiat la 6 iulie 2011, acesta a continuat să producă efecte juridice și după intrarea în vigoare a Codului civil modernizat. În consecință, în măsura în care o clauză contractuală existentă într-un asemenea raport juridic contravine unei norme imperative a legii noi, efectele acesteia urmează a fi analizate prin prisma art. 7 alin. (5) Cod civil.

În opinia apelantei, raportul juridic dintre FPC „Numina" SRL și SA „Moldasig" se circumscrie unui asemenea raport contractual, întrucât SA „Moldasig", în calitate de profesionist în domeniul asigurărilor, utilizează contracte standardizate, ale căror clauze sunt prestabilite și preformulate pentru o categorie largă de raporturi contractuale.

Apelanta susține, că pct. 14.21(b) nu a constituit obiectul unei negocieri individuale și că FPC „Numina" SRL nu a avut posibilitatea efectivă de a influența conținutul acestei clauze, de a solicita modificarea sau excluderea ei din contract.

În acest context, sunt invocate prevederile art. 1069 alin. (1) și (3) Cod civil, potrivit cărora o clauză propusă de una dintre părți nu este considerată negociată individual atunci când cealaltă parte nu a avut posibilitatea de a-i influența conținutul, iar în cazul clauzelor standard se prezumă lipsa negocierii individuale.

Apelanta face trimitere și la art. 3 pct. 2 din Directiva 93/13/CEE, susținând că o clauză redactată în prealabil, al cărei conținut nu poate fi influențat de cocontractant, trebuie considerată ca nefiind negociată individual.

Prin urmare, apelanta susține că, în speță, condițiile de asigurare facultativă au fost elaborate anticipat de către asigurător și prezentate pentru aplicare în cadrul contractului, fără ca FPC „Numina" SRL să fi avut posibilitatea reală de a negocia individual conținutul acestora.

Un argument distinct invocat în apel vizează obligația de transparență prevăzută de art. 1071 alin. (1) Cod civil. Potrivit apelantei, persoana care propune clauze contractuale care nu au fost negociate individual are obligația să se asigure că acestea sunt redactate și comunicate într-un limbaj clar, inteligibil și lizibil.

În opinia apelantei, această obligație nu a fost respectată în speță, întrucât condițiile de asigurare facultativă, inclusiv pct. 14.21(b), nu au fost semnate de FPC „Numina" SRL și nici nu rezultă că acestea i-ar fi fost comunicate în mod efectiv la momentul încheierii contractului.

În acest sens, apelanta critică în mod expres concluzia primei instanțe expusă la pct. 95 din hotărârea contestată, potrivit căreia clauzele a căror nulitate se solicită ar fi fost comunicate și explicate în mod transparent FPC „Numina" SRL, iar aceasta și-ar fi exprimat consimțământul cu privire la conținutul lor.

Apelanta consideră că această concluzie nu este susținută de probele administrate în cauză. Dimpotrivă, susține că înscrisul intitulat „Condiții de asigurare facultativă", prezentat de intimată ca urmare a demersului privind reclamarea probelor, nu poartă semnătura FPC „Numina" SRL și nu conține vreo mențiune care să confirme că documentul respectiv i-ar fi fost înmânat, comunicat sau explicat apelantei la momentul încheierii contractului.

Apelanta susține că simpla existență a documentului în evidența asigurătorului nu poate demonstra că acesta a fost efectiv comunicat asiguratului și că acesta și-a exprimat în mod conștient și informat acordul asupra tuturor clauzelor cuprinse în documentul respectiv.

Mai mult, apelanta afirmă că a luat cunoștință efectiv despre existența și conținutul pct. 14.21(b) abia după survenirea cazului asigurat, atunci când intimata a invocat această clauză pentru a justifica neplata despăgubirii de asigurare.

În aceste circumstanțe, apelanta apreciază că nu poate fi reținută existența unui consimțământ valabil și informat cu privire la clauza litigioasă, în condițiile în care aceasta nu a fost negociată individual, nu a fost semnată de asigurat și, potrivit susținerilor apelantei, nici nu i-a fost comunicată în mod efectiv la momentul încheierii contractului.

Totodată, apelanta susține că pct. 14.21(b) instituie în sarcina sa o obligație suplimentară, neprevăzută nici în contractul de asigurare de bază și nici în cadrul normativ aplicabil la momentul încheierii contractului, condiționând realizarea dreptului la despăgubire de finalizarea unei proceduri penale a cărei durată nu depinde de voința asiguratului.

În opinia apelantei, o asemenea clauză are drept efect transferarea exclusiv asupra asiguratului a riscului și consecințelor întârzierii procedurii penale, permițând asigurătorului să amâne pe o perioadă nedeterminată executarea propriei obligații de plată.

Prin urmare, apelanta apreciază că această clauză creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, contrar bunei-credințe, și restrânge în mod nejustificat dreptul asiguratului de a beneficia de despăgubirea aferentă riscului asigurat.

Consideră, că prima instanță a interpretat și aplicat în mod eronat atât efectul prejudicial al deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018, cât și dispozițiile art. 7, art. 1069, art. 1071, art. 1073 și art. 1077 Cod civil. Totodată, consideră că instanța de fond a apreciat eronat probatoriul administrat cu privire la comunicarea și negocierea pct. 14.21(b), motiv pentru care solicită admiterea apelului și reexaminarea concluziilor primei instanțe cu privire la caracterul abuziv și nulitatea clauzei contractuale contestate.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțat la 21 mai 2025, iar cererea de apel a fost depusă la 23 mai 2025, Colegiul judiciar constată că aceasta a fost declarată în termen.

Ulterior, la data de 17 noiembrie 2025 ***avocatul Vladislav Roșca, în interesele SRL „MOLDASIG"*** a prezentat apel incident, solicitînd casarea parțială a hotărîrii instanței de

fond, cu emiterea unei decizii, prin care să fie admisă cererea SRL „MOLDASIG” privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 58 537,80 lei.

În motivarea apelului incident, reprezentantul apelantei a susținut că instanța de fond a admis în mod neîntemeiat doar parțial cererea S.A. „MOLDASIG” privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică, reducând cuantumul solicitat la suma de 10 000 lei.

În acest sens, apelanta invocă prevederile art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, potrivit cărora partea care a pierdut procesul urmează să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Apelanta susține că, deși instanța de fond nu a pus la îndoială caracterul real al cheltuielilor suportate, a apreciat în mod neîntemeiat că suma de 10 000 lei reprezintă un cuantum suficient și rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică, fără a examina în mod corespunzător complexitatea cauzei, volumul și natura activităților efectiv desfășurate de avocat, precum și nivelul de specializare și experiența profesională necesare pentru reprezentarea intereselor S.A. „MOLDASIG”.

Or, la aprecierea caracterului rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică nu poate fi avut în vedere exclusiv numărul ședințelor de judecată sau durata formală a procesului, ci urmează a fi analizate cumulativ natura și complexitatea litigiului, dificultatea problemelor juridice examinate, volumul actelor procedurale întocmite, timpul și efortul depus de avocat, precum și experiența, reputația și calificarea profesională a acestuia.

În speță, cauza nu a vizat o problematică juridică simplă sau una care să permită soluționarea sa prin aplicarea unor norme juridice uzuale. Dimpotrivă, în cadrul litigiului au fost examinate probleme juridice complexe, referitoare, între altele, la aplicarea legii civile în timp, efectul prejudicial al unei hotărâri judecătorești irevocabile, precum și caracterul abuziv al unor clauze contractuale inserate într-un contract de asigurare încheiat între profesioniști. Soluționarea acestor probleme a presupus identificarea și analiza cadrului normativ relevant, precum și examinarea practicii judiciare și a doctrinei naționale și străine.

Totodată, complexitatea cauzei urmează a fi apreciată și prin prisma consecințelor juridice și patrimoniale pe care soluția pronunțată le poate genera pentru SA „MOLDASIG”. Deși obiectul nemijlocit al acțiunii îl constituie valabilitatea unor clauze contractuale, disputa dintre părți se află în legătură directă cu eventuale despăgubiri de asigurare în cuantum de 8 049 199,76 lei. Prin urmare, admiterea sau respingerea acțiunii este susceptibilă să influențeze momentul și condițiile în care ar putea deveni exigibilă obligația de achitare a unor asemenea despăgubiri, aspect care nu putea fi ignorat la aprecierea caracterului rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică.

În aceeași ordine de idei, este neîntemeiată și concluzia instanței de fond potrivit căreia cauza nu ar fi limitat capacitatea avocatului de a lucra concomitent în alte dosare. Caracterul rezonabil al onorariului nu poate fi determinat exclusiv prin raportare la numărul ședințelor de judecată la care avocatul a participat, ci trebuie apreciat prin prisma întregului volum de activitate și a efortului intelectual depus pentru pregătirea și reprezentarea cauzei.

În speță, avocatul Vladislav Roșca a desfășurat un ansamblu de activități care a depășit cu mult simpla participare la cele cinci ședințe de judecată. Acestea au inclus studierea inițială a materialelor cauzei, identificarea și analiza cadrului normativ aplicabil, examinarea jurisprudenței relevante, redactarea, coordonarea și depunerea referinței în instanța de fond, acordarea consultațiilor și explicațiilor juridice reprezentanților SA „MOLDASIG”, precum

și asigurarea disponibilității pentru soluționarea problemelor juridice apărute în legătură cu litigiul.

Prin urmare, timpul efectiv alocat pregătirii și gestionării cauzei, inclusiv activităților desfășurate în afara ședințelor de judecată, trebuie luat în considerare la determinarea caracterului necesar și rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică.

Suplimentar, apelanta relevă că în acordarea asistenței juridice au fost implicați și alți avocați din cadrul Biroului Asociat de Avocați „Efrim, Roșca și Asociații", inclusiv Oleg Efrim, partener, și Gicu Bloșenco, asociat, aspect care, în opinia apelantei, nu a fost apreciat corespunzător de instanța de fond la stabilirea cuantumului cheltuielilor ce urmează a fi compensate.

În acest context, apelanta invocă și prevederile art. 63 alin. (2) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, potrivit cărora mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi modificată de autoritățile publice sau de instanța de judecată. Totodată, potrivit alin. (4) al aceluiași articol, cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea asistenței juridice în cauzele civile și administrative urmează a fi compensate integral și proporțional cerințelor admise sau respinse ale părții adverse.

De asemenea, apelanta face trimitere la recomandările Consiliului Uniunii Avocaților din Republica Moldova privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, prin care a fost indicat un diapazon rezonabil și recomandabil al tarifelor orare practicate de avocații din Republica Moldova. La aprecierea cuantumului compensației urmează a fi luate în considerare inclusiv experiența profesională, reputația și abilitatea avocatului, precum și natura și complexitatea cauzei.

În acest sens, apelanta subliniază experiența și calificarea profesională a avocaților din cadrul Biroului Asociat de Avocați „Efrim, Roșca și Asociații", precum și reputația profesională a acestora, reflectată inclusiv în clasamentele internaționale de specialitate „Chambers Europe" și „The Legal 500".

Astfel, SA „MOLDASIG" a beneficiat de servicii juridice prestate de avocați cu o experiență profesională considerabilă și cu o reputație recunoscută în domeniul serviciilor juridice. În opinia apelantei, cuantumul onorariului achitat pentru serviciile prestate este justificat atât prin complexitatea litigiului, cât și prin nivelul de specializare și volumul activităților efectiv realizate.

Apelanta mai invocă faptul că rezonabilitatea și temeinicia costurilor serviciilor juridice prestate de Biroul Asociat de Avocați „Efrim, Roșca și Asociații" au fost reținute și în alte cauze judiciare, inclusiv prin decizia irevocabilă a Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-169/23 (2-21069500-01-3ra-08022023) din 14 iunie 2023

Prin urmare, apelanta consideră că instanța de fond a redus nejustificat cuantumul cheltuielilor de asistență juridică solicitate, fără a examina în ansamblu criteriile relevante pentru determinarea caracterului real, necesar și rezonabil al acestora. În opinia apelantei, natura și complexitatea litigiului, volumul activităților efectiv desfășurate, calificarea și experiența avocaților implicați, precum și consecințele patrimoniale potențiale ale litigiului justifică acordarea cheltuielilor de asistență juridică într-un cuantum superior celui stabilit de prima instanță.

Poziția părților în ședința de apel:

În ședința instanței de apel reprezentanții apelantei/reclamantei FPC„NUMINA”SRL, avocatul Dan Păpușoi și Valentin Cara au susținut cererea de apel și au solicitat admiterea acesteia în sensul formulat și respingerea apelului incident declarat de SA „MOLDASIG”.

Reprezentantul apelantei/pîrîtei SA „MOLDASIG” , avocatul Vladislav Roșca a solicitat admiterea apelului incident și respingerea apelului declarat de FPC„NUMINA”SRL.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră cererea de apel declarată de avocatul Dan Păpușoi, în interesele FPC„NUMINA”SRL și apelul incident declarat de avocatul Vladislav Roșca, în interesele SRL „MOLDASIG” drept neîntemeiate și care urmează a fi respinse, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor când consimte şi când hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).

Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 Cod de procedură civilă, iar în conformitate cu art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Totodată, prevederile art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilesc că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace probante nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Astfel, din ansamblul probatoriului administrat în cauză, Colegiul judiciar reține că, la 06 iulie 2011, între Compania de Asigurări „MOLDASIG”, în calitate de asigurător, și FPC „Numina” SRL, în calitate de asigurat, a fost încheiat Contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054 (f.d. 15-25).

În temeiul contractului menționat a fost emisă Polița de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. 1054, prin care au fost preluate în asigurare riscurile de incendiu, explozie, acțiuni ilegale ale terților și acțiuni aferente apei, perioada de valabilitate a poliței fiind stabilită pentru intervalul 07 iulie 2011 – 06 iulie 2012 (f.d. 28-31).

Din materialele cauzei rezultă că, la 24 decembrie 2011, în încăperile situate în mun. Chișinău, str. Zelinski nr. 11, aflate în proprietatea și asigurate de FPC „Numina” SRL, s-a produs un incendiu. Circumstanțele producerii acestuia au fost constatate prin Încheierea tehnico-incendiară nr. 50-2011, emisă de Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI, Direcția Salvatori și Pompieri.

Colegiul reține, că obiectul prezentului litigiu îl constituie constatarea nulității absolute a pct. 14.21 lit. b) din Condițiile de asigurare facultativă a bunurilor persoanelor juridice, parte integrantă a Contractului de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054, potrivit căruia asigurătorul este în drept să prelungească termenul de achitare a despăgubirii de asigurare în cazul în care de către organele competente a fost intentat un proces penal și se efectuează cercetarea circumstanțelor care au condus la survenirea pagubei, până la pronunțarea actului de procedură care definitivează procedura penală.

Examinând circumstanțele cauzei prin prisma probatoriului administrat, a argumentelor invocate de participanții la proces și a normelor de drept incidente, Colegiul judiciar constată că soluția instanței de fond privind respingerea acțiunii este legală și întemeiată, urmând a fi menținută, pentru următoarele considerente.

Colegiul judiciar reține că problema validității clauzei contractuale prin care plata despăgubirii de asigurare a fost raportată la finalizarea procedurii penale a constituit anterior obiect de examinare într-un litigiu dintre aceleași părți, soluționat printr-o decizie irevocabilă a Curții de Apel Chișinău.

Prin hotărârea judecătorească menționată s-a stabilit că includerea în Contractul de asigurare nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011 a clauzei potrivit căreia plata despăgubirii de asigurare este condiționată de finalizarea procedurii penale nu contravine normelor imperative ale Codului civil și nici prevederilor legislației aplicabile raporturilor de asigurare. Totodată, instanța a statuat că respectiva clauză nu are drept efect exonerarea asigurătorului de obligația de achitare a despăgubirii, ci reglementează condițiile și momentul executării acestei obligații, prin raportare la finalizarea procedurii penale.

În aceste condiții, constatările stabilite prin hotărârea judecătorească irevocabilă nu pot fi ignorate în cadrul prezentului litigiu, în măsura în care privesc aceeași clauză contractuală, același raport juridic și aceleași părți. Or, principiul securității raporturilor juridice și efectul obligatoriu al hotărârii judecătorești definitive exclud posibilitatea reexaminării, în cadrul unui litigiu ulterior, a unor chestiuni juridice deja tranșate în mod definitiv între aceleași părți.

Prin urmare, Colegiul judiciar nu poate reține argumentele apelantei potrivit cărora clauza litigioasă ar institui, prin însăși existența sa, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților sau ar constitui o exonerare a asigurătorului de obligația de achitare a despăgubirii. Or, din conținutul clauzei contestate nu rezultă că asigurătorul ar fi fost eliberat de obligația de plată în cazul producerii evenimentului asigurat. Dimpotrivă, clauza reglementează posibilitatea amânării executării acestei obligații până la clarificarea circumstanțelor producerii prejudiciului prin finalizarea procedurii penale. Așadar, efectul juridic al acesteia nu constă în stingerea sau înlăturarea obligației asigurătorului, ci în stabilirea condițiilor în care obligația urmează a fi executată.

În această ordine de idei, condiționarea executării obligației de achitare a despăgubirii de finalizarea procedurii penale nu poate fi echivalată, prin ea însăși, cu o exonerare a asigurătorului de răspundere. O asemenea stipulație contractuală urmărește să stabilească momentul la care obligația de plată urmează a fi executată, în funcție de clarificarea definitivă a circumstanțelor care au determinat producerea evenimentului asigurat.

Totodată, Colegiul judiciar reține că instituirea unei asemenea condiții contractuale își găsește fundamentul în principiul libertății contractuale, în virtutea căruia părțile sunt în drept să stabilească, în limitele prevăzute de lege, conținutul contractului, drepturile și obligațiile reciproce, precum și modalitatea și condițiile executării acestora.

Prin urmare, pentru constatarea nulității absolute a clauzei contractuale nu este suficientă simpla invocare a faptului că aceasta este dezavantajoasă pentru una dintre părți ori că permite asigurătorului amânarea achitării despăgubirii. Era necesară identificarea unei încălcări concrete a unei norme imperative sau a unei alte condiții de validitate a actului juridic, de natură să atragă sancțiunea nulității. Or, în prezenta cauză, apelanta nu a demonstrat existența unei asemenea incompatibilități juridice, limitându-se, în esență, la reiterarea unor argumente referitoare la caracterul pretins abuziv al clauzei și la faptul că executarea obligației de plată este condiționată de finalizarea procedurii penale. Aceste susțineri însă nu sunt suficiente pentru a răsturna constatările deja stabilite prin hotărârea judecătorească irevocabilă.

Mai mult, faptul că producerea evenimentului asigurat a determinat inițierea unei proceduri penale, în cadrul căreia urmau a fi stabilite circumstanțele și cauzele incendiului, justifică, în limitele convenției încheiate de părți, necesitatea clarificării acestor aspecte înainte de executarea obligației de plată a despăgubirii. O asemenea modalitate de reglementare

contractuală nu poate fi considerată, în lipsa unei interdicții legale exprese, ca fiind contrară ordinii juridice doar pentru că amână momentul executării obligației.

În consecință, Colegiul judiciar constată că pct. 14.21 lit. b) din Condițiile de asigurare facultativă a bunurilor persoanelor juridice nu poate fi calificat drept o clauză, prin care asigurătorul a fost absolvit de obligația de plată a despăgubirii, ci reprezintă o modalitate contractuală de reglementare a executării acestei obligații, convenită de părți la momentul încheierii contractului.

Colegiul judiciar apreciază ca neîntemeiate argumentele apelantei potrivit cărora, instanța de fond ar fi atribuit în mod eronat efect prejudicial Deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018 și că, prin hotărârea contestată, s-ar fi extins nejustificat autoritatea lucrului judecat asupra unei chestiuni care nu ar fi constituit obiectul litigiului anterior. Or, contrar susținerilor apelantei, instanța de fond nu a soluționat prezenta cauză exclusiv prin raportare formală la existența unei hotărâri judecătorești anterioare, ci a avut în vedere constatările juridice și factuale deja stabilite în mod definitiv în litigiul anterior, care vizează același raport juridic de asigurare și, în mod nemijlocit, aceeași clauză contractuală privind achitarea despăgubirii de asigurare după finalizarea procedurii penale.

Astfel, din materialele cauzei rezultă că atât în litigiul anterior, cât și în prezenta cauză sunt implicate aceleași părți – FPC „Numina" SRL și SA „MOLDASIG" –, iar chestiunea referitoare la efectele juridice ale clauzei contractuale care condiționează plata despăgubirii de finalizarea procedurii penale a fost deja supusă examinării instanțelor judecătorești și tranșată printr-un act judecătoresc irevocabil.

Este adevărat că obiectul formal al celor două acțiuni nu este identic, întrucât în cauza precedentă s-a solicitat încasarea despăgubirii de asigurare, a dobânzii de întârziere și a penalității, iar în prezenta cauză se solicită constatarea caracterului abuziv și nulitatea clauzei contractuale. Totuși, această împrejurare nu înlătură relevanța juridică a constatărilor deja stabilite, întrucât prezenta acțiune este construită tocmai în jurul aceleiași clauze contractuale, a cărei validitate juridică a fost anterior examinată de instanță.

Prin urmare, nu poate fi susținută teza apelantei potrivit căreia în cauza precedentă clauza respectivă ar fi fost doar menționată, fără a fi supusă unei veritabile examinări. Dimpotrivă, din conținutul deciziei irevocabile rezultă că instanța s-a pronunțat expres asupra compatibilității acestei clauze cu normele imperative ale legislației aplicabile la acel moment, reținând că aceasta nu exonerează asigurătorul de obligația de plată, ci stabilește momentul executării obligației, condiționat de finalizarea procedurii penale.

În aceste condiții, susținerea apelantei precum că instanța de fond ar fi „copiat poziția intimatului", fără a analiza hotărârea precedentă, nu este susținută de materialele cauzei.

Nu poate fi reținut nici argumentul apelantei potrivit căruia art. 1077 alin. (1) pct. 14) Cod civil ar fi incident în privința unei clauze contractuale stabilite în anul 2011, prin aplicarea imediată a legii noi.

Într-adevăr, art. 7 Cod civil consacră principiul neretroactivității legii civile, iar aplicarea imediată a legii noi nu poate fi confundată cu aplicarea retroactivă a acesteia. Faptul că un raport juridic produce efecte și după intrarea în vigoare a unei legi noi nu înseamnă, prin el însuși, că toate dispozițiile legii noi devin aplicabile condițiilor de validitate ale actului juridic încheiat sub imperiul legii vechi.

În speță, clauza a cărei nulitate se solicită a fost inclusă într-un contract de asigurare încheiat la 6 iulie 2011, iar aprecierea validității acesteia trebuie realizată prin raportare la

legislația aplicabilă la momentul încheierii actului juridic, cu respectarea principiului securității raporturilor juridice și al previzibilității efectelor juridice ale contractului.

Normele juridice introduse ulterior nu pot transforma, în mod automat, o clauză contractuală valabilă la momentul încheierii contractului într-una nulă, în lipsa unei dispoziții legale exprese care să prevadă un asemenea efect asupra raporturilor juridice deja constituite. Or, apelanta nu demonstrează existența unei norme tranzitorii care să prevadă că art. 1077 alin. (1) pct. 14) Cod civil urmează să fie aplicat retroactiv condițiilor de validitate ale contractelor de asigurare încheiate anterior intrării în vigoare a acestor dispoziții.

Invocarea art. 7 alin. (5) Cod civil nu poate conduce la o altă concluzie, deoarece aplicarea imediată a legii noi în privința modalităților de exercitare a drepturilor și executare a obligațiilor nu echivalează cu reevaluarea retroactivă a condițiilor de validitate ale unui act juridic încheiat sub imperiul legii vechi.

Sunt nefondate și susținerile apelantei referitoare la caracterul abuziv al clauzei contractuale.Or, pentru constatarea caracterului abuziv al unei clauze nu este suficientă simpla afirmație că aceasta a fost preformulată de asigurător sau că contractul de asigurare are caracter standardizat. Este necesară întrunirea cumulativă a condițiilor prevăzute de lege, inclusiv existența unui dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, contrar bunei-credințe.

În speță, însă, clauza contestată nu exonerează asigurătorul de obligația de plată a despăgubirii și nu privează asiguratul de dreptul său la despăgubire. Aceasta stabilește doar condiția temporală în care obligația de plată urmează a fi executată, respectiv după clarificarea circumstanțelor producerii evenimentului asigurat prin finalizarea procedurii penale.

Prin urmare, clauza nu instituie o excludere a riscului asigurat și nici nu conferă asigurătorului posibilitatea de a refuza discreționar plata despăgubirii, ci urmărește clarificarea circumstanțelor producerii evenimentului asigurat și stabilirea eventualei răspunderi a persoanelor implicate.

Relevant este și faptul că această interpretare a fost deja reținută prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018, prin care s-a constatat că respectiva condiție contractuală nu contravine normelor imperative ale Codului civil și ale legislației privind asigurările și nu exonerează asigurătorul de obligația de plată.

În aceste condiții, susținerea apelantei privind existența unui dezechilibru semnificativ între părți nu este suficientă pentru a răsturna concluziile instanței de fond, cu atât mai mult cu cât apelanta nu a prezentat elemente concrete care să demonstreze că prin această clauză s-ar fi creat un avantaj disproporționat și contrar bunei-credințe în favoarea asigurătorului.

Nici argumentul potrivit căruia „Condițiile de asigurare facultativă” nu ar fi fost semnate sau contrasemnate distinct de F.P.C. „Numina” SRL nu poate determina, prin el însuși, constatarea nulității clauzei contestate.

Faptul că un înscris care cuprinde condițiile generale sau speciale ale contractului nu poartă o semnătură distinctă a părții nu conduce automat la concluzia inexistenței consimțământului asupra conținutului acestuia. Pentru a produce o asemenea consecință, este necesar să se stabilească, în concret, că aceste condiții nu au fost incorporate în contract, nu au fost aduse la cunoștința cocontractantului ori că acesta nu și-a exprimat consimțământul cu privire la aplicarea lor. Or, în prezenta cauză, apelanta nu contestă existența Contractului de asigurare nr. AIC/01-1054 și nici faptul că a beneficiat de protecția de asigurare în temeiul

raportului contractual încheiat cu SA „MOLDASIG”. De asemenea, din materialele cauzei nu rezultă că FPC „Numina” SRL ar fi contestat, la momentul încheierii sau executării contractului, includerea condițiilor de asigurare în conținutul raportului contractual.

În aceste circumstanțe, simpla lipsă a unei semnături distincte pe „Condițiile de asigurare facultativă” nu este suficientă pentru a demonstra că acestea nu au făcut parte din contract sau că asiguratul nu și-a exprimat consimțământul asupra clauzelor cuprinse în acestea.

Cu privire la apelul incident declarat de SA „MOLDASIG” privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică, Colegiul judiciar urmează să respingă ca neîntemeiate argumentele apelului incident declarat de SA „MOLDASIG”, prin care aceasta contestă cuantumul cheltuielilor de asistență juridică stabilit de instanța de fond.

În esență, apelanta susține că prima instanță ar fi diminuat nejustificat cuantumul cheltuielilor de asistență juridică, în pofida complexității cauzei, a volumului activității pretins desfășurate de avocați, a experienței și reputației profesionale a acestora, precum și a valorii eventualelor despăgubiri de asigurare care ar putea fi influențate de soluția pronunțată în prezenta cauză. Colegiul judiciar nu poate reține aceste argumente, din următoarele considerente.

Potrivit art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Prin urmare, existența unui contract de asistență juridică și achitarea unui onorariu către avocat nu determină, prin ele însele, obligația părții adverse de a restitui întreaga sumă achitată sau pretins achitată.

În acest context, stabilirea cuantumului cheltuielilor de asistență juridică ce urmează a fi compensate constituie o prerogativă a instanței, care este ținută să verifice, în raport cu circumstanțele concrete ale cauzei, nu doar realitatea cheltuielilor suportate, ci și necesitatea și caracterul rezonabil al acestor. Or, criteriile prevăzute de art. 96 alin. (1) CPC impun o apreciere obiectivă a cheltuielilor, independent de cuantumul onorariului convenit între partea câștigătoare și avocatul acesteia.

În speță, prima instanță nu a negat faptul că SA „MOLDASIG” a suportat cheltuieli pentru asistență juridică, ci a apreciat, prin prisma criteriilor prevăzute de art. 96 CPC, în ce măsură cuantumul solicitat poate fi pus în sarcina părții adverse. În urma acestei evaluări, instanța a stabilit că suma de 10 000 lei constituie un cuantum suficient, necesar și rezonabil pentru activitatea juridică efectiv prestată în prezenta cauză.

Prin urmare, critica apelantei incidente potrivit căreia instanța de fond ar fi ignorat caracterul real al cheltuielilor este nefondată, întrucât prima instanță nu a pus la îndoială existența acestora, ci a apreciat limitele în care respectivele cheltuieli sunt susceptibile de compensare de către partea adversă.

Nici invocarea complexității cauzei nu justifică, prin ea însăși, majorarea cuantumului stabilit de prima instanță. Este adevărat că în cadrul examinării litigiului au fost abordate aspecte referitoare la aplicarea legii în timp, efectele unei hotărâri judecătorești anterioare, precum și caracterul pretins abuziv al unei clauze contractuale. Totuși, simpla enumerare a problemelor juridice examinate nu este suficientă pentru a demonstra că suma solicitată este, în mod obiectiv, necesară și rezonabilă pentru a fi suportată de partea adversă.

Complexitatea unei cauze urmează a fi apreciată prin raportare la natura și dificultatea problemelor juridice soluționate, volumul efectiv al activității desfășurate, numărul și complexitatea actelor procesuale întocmite, durata și numărul ședințelor de judecată, precum

și contribuția concretă a reprezentantului la soluționarea litigiului.Or, apelanta nu a prezentat o justificare suficient de concretă a modului în care a fost determinat cuantumul pretins și nici nu a demonstrat, pentru fiecare activitate invocată, timpul efectiv consumat și necesitatea acesteia pentru soluționarea cauzei.

Nu poate fi reținut nici argumentul potrivit căruia acordarea asistenței juridice a presupus implicarea mai multor avocați din cadrul Biroului Asociat de Avocați „Efrim, Roșca și Asociații".

Implicarea mai multor avocați în reprezentarea aceleiași părți nu determină, prin ea însăși, majorarea automată a cheltuielilor ce urmează a fi compensate de partea adversă. Instanța trebuie să verifice dacă activitatea fiecărui avocat a fost efectivă, necesară și proporțională cu natura și complexitatea cauzei și dacă activitățile desfășurate nu s-au suprapus.Or, în apel nu sunt individualizate suficient activitățile concrete realizate de fiecare dintre avocații implicați și nici nu este demonstrat că participarea concomitentă a mai multor avocați a fost indispensabilă pentru soluționarea litigiului.

Nu poate fi acceptat nici argumentul întemeiat pe art. 63 din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, potrivit căruia mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților. Într-adevăr, cuantumul onorariului avocatului este stabilit prin acordul dintre avocat și client. Însă această normă reglementează raportul juridic dintre avocat și client și nu instituie în sarcina părții adverse obligația de a suporta orice cuantum convenit în cadrul acestui raport. Astfel, trebuie făcută distincție între onorariul convenit între avocat și client și cuantumul cheltuielilor de asistență juridică susceptibile de compensare de către partea adversă. Prin urmare, chiar dacă SA „MOLDASIG" a convenit cu reprezentanții săi achitarea unui anumit onorariu, această împrejurare nu înlătură competența instanței de a verifica, în temeiul art. 96 CPC, dacă suma solicitată spre compensare este reală, necesară și rezonabilă.

Din considerentele expuse și având în vedere că hotărârea primei instanțe este întemeiată și legală, fiind adoptată cu respectarea normelor de drept material și procesual, iar argumentele invocate de apelanți sunt neîntemeiate și nu sunt de natură să o infirme, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge cererea de apel declarată de avocatul Dan Păpușoi, în interesele FPC„NUMINA"SRL și apelul incident declarat de avocatul Vladislav Roșca, în interesele SRL „MOLDASIG" și de a menține hotărârea primei instanțe, ca fiind legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 385 alin.(1) lit. a), art. art. 389-390, CPC, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de avocatul Dan Păpușoi, în interesele FPC„NUMINA"SRL și apelul incident declarat de avocatul Vladislav Roșca, în interesele SRL „MOLDASIG".

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 mai 2025, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de FPC„NUMINA"SRL către SRL „MOLDASIG" cu privire la constatarea abuzivă a clauzelor contractuale, a nulității acestora și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă din momentul pronunţării, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului,
judecătorul Valeriu Arhip

Judecătorii Hristina Craveț

Constantin Roșca